

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

AAMBINDER

Confrontatie [p.4]

Gereformeerde Gemeente Deventer

03/12/2015
jaargang 94

nr **10**

In Deventer wonen aanvankelijk maar vier gezinnen die tot de Gereformeerde Gemeenten behoren. Vanaf 4 juni 1950 komen zij 's zondags in 't Hoekhuis' op de Brink in leesdienst bijeen. Vier maanden later verhuizen zij naar de Christelijke ULO aan de Polstraat. Als de kerkdiensten daar niet langer gehouden kunnen worden, betreft men in 1958 een zaaltje

aan de Stromarkt. Daar vindt op 24 april 1964 de instituering tot zelfstandige gemeente plaats. In 1966 wordt het huidige kerkgebouw aan de Graaf van Burenstraat (met 100 zitplaatsen) in gebruik genomen en betreft ouderling C.H. Diepeveen met zijn gezin de bovenwoning. De gemeente is vacant. Het aantal leden en doopleden bedraagt 51.

De genezende Zon

Als we ziek zijn zoeken we overal genezing te vinden. Maar zoeken we met onze zondenkwaal nu de genezing bij Hem die de Zon der genezing is?

Ulieden daarentegen die Mijn Naam vreest, zal de Zon der gerechtigheid opgaan, en er zal genezing zijn onder Zijn vleugelen..

Maleachi 4:2

De tijd van stadhouder Nehemia en de profeet Maleáchi was een donkere tijd. Het volk van Israël was weliswaar niet teruggefallen in afgoderij, maar leefde in een dode, koude, vrome vormendienst. En in het huis van deze dode orthodoxie leven allerlei zonden voort die versierd worden met het kleed van godsdienstige schijn. In dat uiterlijk zo godsdienstige volk is slechts een klein overblijfsel dat diep gebogen gaat onder eigen persoonlijke zonde en onder de zonde van de priesters en het volk. Nee, het is maar een klein overblijfsel dat zich voor de Heere verootmoedigt. Zij zijn het die vanuit het donker zuchten om licht, om heil en om herstel. Tot hen zendt de Heere Maleáchi met deze vertroostende adventsprediking. Door het geloof hebben deze zuchtende kinderen van God de komende Messias aanschouwd. Wat heeft dit woord hun ziel verblijd door de bediening van de Geest van Christus. Ze hebben door de prediking van deze belofte de Messias gezien en van verre omhelsd. Ze hebben gezien dat Hij voor hen een volkomen gerechtigheid zal verwerven en aanbrengen. En dat voor vloekwaardige en rechteloze zondaars die zij in zichzelf zijn. Inderdaad, in de aankondiging van Christus' komst hebben de vromen in de tijd van Maleáchi zich onuitsprekelijk mogen verblijden. En deze belofte is vervuld. Deze Heilzon is opgegaan in de geboorte van de Heere Jezus. Deze Heilzon is hoger geklommen op de Paasmorgen toen de Heere Jezus opstond uit het graf. Nog hoger is Hij opgeklommen bij Zijn hemelvaart. Deze Zon der gerechtigheid is nu één grote Lichtbron Die de verworven gerechtigheid naar alle kanten uitstraalt. Hij

ds. J.S. van der Net,
Houten

straalt Zijn gerechtigheid uit over Joden en heidenen, over allen die Hem ootmoedig hebben leren vrezten. En de betekenis van dat uitstralen wordt hier door Maleáchi nader uitgewerkt.

Hij zegt dat er genezing zal zijn onder Zijn vleugelen. Misschien vindt u het een vreemd beeld: een zon met vleugels. Maar in de oude oosterse culturen wordt de zon vaak uitgebeeld met vleugels. Immers, in de morgen stijgt de zon op als een vogel. Dat is de zonsopgang. De zon vliegt dan als het ware door de lucht en daalt neer bij de zonsondergang. In de oude culturen van Perzië, Babel en Egypte wordt de zon met vleugels vaak afgebeeld op wapens. Alleen, die zon die afgebeeld stond op de wapens bracht geen genezing, maar stond in het teken van geweld om de wereldheerschappij te bereiken. Die gevleugelde zon stond in het teken van verwoesting, plundering en dood. Maar anders is het met de Zon der gerechtigheid, de Heere Jezus. Zijn uitstralende licht en warmte zijn als vleugels. Bij deze Zon is geen verwoesting, maar onder Zijn vleugels wordt genezing gevonden. Wij weten dat de zon genezende kracht heeft. Wat kunnen we ons bijvoorbeeld in de voorjaarszon koesteren om na de koude winter weer versterkt te worden. Maar de Heere Jezus is in volstreekte zin de Zon der genezing. Onder Zijn vleugels is genezing, warmte en genade. Hij is de grote Geneesmeester en de Bedienaar van het verbond der genade. Zijn genezende stralen schieten uit om geestelijk doden met Zijn levenwekkend licht te beschijnen. En deze Lichtbron brengt tot stand wat andere lichtbronnen niet tot stand kunnen brengen. Hij wekt leven in de dood.

Nu zou het kunnen, terwijl u dit leest, dat er een zekere wrevel in uw hart komt: "Zie je wel, het gaat alleen om Gods kinderen en ik heb daar niets mee te maken?" Als u zo denkt, dan vergist u zich. De zonde is ook in uw leven een dodelijke kwaal die u als een kwaadaardig gezwel naar het graf voert. En hoe komt dat, dat u zich zo vergist? Omdat u uw zonde en ellende niet gevoelt. Maar u hebt die genade zo nodig voor uw dodelijke kwaal. Die genade waar Maleáchi hier zo heerlijk over spreekt. En deze genezing is nog te verkrijgen: de Heere Jezus Christus is Zelf de Zon der genezing. Hij roept u nog toe dat bij Hem

In dit nummer

4 Confrontatie

6 Vier eeuwen catechismusprediking

11 Het merg van het Evangelie [8]

- 2** De genezende Zon
- 3** Het Schatboek [47]
- 5** De gouden keten van het heil [4]
- 7** Even maar...
- 8** Commentaar: Strijders voor Allah
- 9** Manipulatie
- 10** Sabbatsrust op zondag [17]
- 12** In memoriam mevrouw J. Harinck-Snoep (81)
- 12** Kerknieuws
- 13** Berichten
- 13** Kerkdiensten
- 20** Was de schuldbelijdenis van Achan niet oprecht genoeg?

Het Schatboek [47]

Zondag 45: Het gebed

geen ding onmogelijk is. Hij belooft immers dat Hij het stenen hart uit het vlees zal wegnemen om een vleses hart te geven. Dat doet de Zon der genezing. Vraag dan de Heere of de stralen van deze Zon u nu verbreken mogen.

De genezing van de zondekwaal is een proces, dat begint in het uur van de wedergeboorte. In het dagelijks leven voltrekt de genezing zich meestal ook niet van het ene moment op het andere. Zo is het geestelijk ook. Wie uit de duisternis getrokken wordt tot Gods wonderbaar licht, gaat met Maleáchi inleven dat er in hem zoveel zonde en zwakheid is. Wat kunnen we aangegrepen worden door twijfel, moedeloosheid en biddeloosheid. Wat worden er niet een kwalen ontdekt als dat Licht over ons valt, dat levend maakt.

Onder Zijn vleugels is genezing, warmte en genade. Hij is de grote Geneesmeester en de Bedienaar van het verbond der genade.

De genezing van een zondaar is dan ook een proces dat een leven lang duurt. Zo spreekt de Heidelbergse Catechismus er ook over: het is een afsterven van de oude mens en een opstaan van de nieuwe mens. Dat afstervingsproces voltrekt zich hier een leven lang door de Heilige Geest Die altijd Christusindachtmakend werkt. De Heilige Geest is niet gekomen om ons in het zonnetje te zetten, maar om Christus te verheerlijken. Die Geest Die plaatst ons telkens in het licht van de Zon der genezing. Die Zon der genezing, de Heere Jezus Christus, heelt alle wonden van een zuchtend volk. Hij wil al de Zijnen betuigen: "Ik ben de HEERE, uw Heelmeester." Hij wil arme zondaren daarvan verzekeren. Deze Zon der gerechtigheid is in Bethlehem opgegaan in de volheid des tijds. En Hij blijft genadig opgaan in de harten van hen die met de kwaal van hun zonde en onreinheid tot Hem vluchten. En 't is waar, hier is die genezing niet volkomen. Hier zal blijven de smet der zonde. Maar straks in het Jeruzalem dat boven is, zal de genezing volkomen zijn.

Uit: Zondag 45;
HET SCHATBOEK,
Z. Ursinus, deel 2;
Gebr. Koster,
Barneveld 2014

Tot Wie bidden?

Bidden kan alleen tot de enige ware God, Die Zich in Zijn Woord ons geopenbaard heeft. Dit wordt bevestigd met duidelijke getuigenissen van de Heilige Schrift. In de Persoon Die men met vrucht zal aanroepen, moeten de volgende drie voorwaarden gevonden worden, namelijk dat Hij: onze nood weet, ons helpen wil en ons helpen kan. Als een van deze voorwaarden ontbreekt, zal men tevergeefs bidden en zijn toevlucht tot zulk een Persoon nemen. Deze voorwaarden worden alleen in God gevonden.

Hoe bidden?

Tot het gebed is vereist dat men behoorlijk gesteld moet zijn naar de ziel en naar het hart, waaruit het gebed vooral moet voortkomen en waarop God, Die in geest en waarheid aanbeden wil zijn, in het bijzonder ziet. De ziel van de mens die recht zal bidden, moet versierd zijn met twee deugden, waardoor het gebed, als door twee vleugelen, opgenomen moet worden en tot in de hemel moet doordringen, namelijk met boetvaardigheid van hart, want onboetvaardige zondaren verhoort God niet, en betrouwen van het hart.

Boetvaardigheid

Boetvaardigheid is verslagenheid van hart, dat wij ons voor het aangezicht der Goddelijke majesteit verootmoedigen met een oprecht berouw, leedwezen en droefheid over onze zonden, terwijl we alle ijdele waan van eigengerechtigheid of waardigheid afgelegd hebben, en tot God komen met een treurig en verbrijzeld hart. Deze verslagenheid en ootmoed ontstaat in onze harten wanneer wij aan de ene kant onze nood en ellendigheid recht en grondig kennen, zowel onze algemene nood en ellendigheid, die alle mensen vanwege de zonden onderworpen zijn, als enige bijzondere nood van ziel of lichaam, waarin iemand kan zijn. Aan de andere kant de hoge majesteit Gods, voor Wie wij, onwaardige zondige mensen, met onze gebeden verschijnen.

Met verlangen

Ze moet daarom, uit overweging van onze nood, ook vergezeld gaan van een hartelijk verlangen en een vurige begeerte om verhoord en daaruit verlost te worden, en met het oog op Gods hoge majesteit en tegenwoordigheid, van behoorlijke aandacht, opdat onze zinnen in het aanbidden niet met ijdele gedachten bezig zijn, maar opgescherpt zijn om aandachtig te letten op wat men bidt. Om het hart tot deze aandacht des te beter op te wekken, wordt het vasten door de godzaligen bij de buitengewone gebeden gebruikt. Zij hebben bij hun gebeden gewoonlijk altijd hun beloften gevoegd, niet om daardoor Gods weldaden te verdienen of te verkrijgen, maar om hun dankbare hart te tonen.

Betrouwen

Als wij God aanroepen, moeten wij met het oog op onze onwaardigheid of de grootheid van onze nood, de moed niet opgeven, maar vast vertrouwen dat Hij niet alleen onze nood weet en ons helpen kan, maar ons ook helpen wil. Dit vertrouwen moet niet steunen op onze waardigheid, die er in het geheel niet is. Daarom moeten wij vertrouwen dat God, niettegenstaande wij het onwaardig zijn, omwille van de Heere Christus ons verhoren wil. Dit vertrouwen steunt op de beloften Gods dat Hij degenen die naar Zijn wil bidden, verhoren zal.

Confrontatie

H. van Grol,
Scherpenzeel

Dus volgens jullie gaan wij naar de hel? Waarom hechten jullie waarde aan een boek waarvan nooit wetenschappelijk bewezen is dat het waarheid is? Wat betekent geloof in de praktijk voor jullie meer dan het aantrekken van een rokje als je meisje bent?

Zo maar een paar vragen. Ze werden ons gesteld door vwo-leerlingen van een openbare school toen we daar met leerlingen van een reformatorische school een bezoek brachten. Confrontatie? Ja, soms wel. Onkunde? Dat nog meer. En dat onkunde tot onbegrip kan leiden, weten we ook uit de praktijk. Reden om in het kader van studiedagen op onze school deze leerlingen eens uit te nodigen. Eén van de vragen binnen het thema -'je positie als jongere in de samenleving'- was of christelijke scholen nu echt nodig zijn. Of kun je beter als christen op een openbare school zitten om zo meer weerbaar gemaakt te worden?

In de gesprekken met leerlingen van de openbare school blijkt dat het beeld van elkaar wederzijds (!) bepaald wordt door vooroordelen. Zo denken leerlingen van de reformatorische school dat het op openbare scholen 'een heidense bende is waar alles mag en niets moet'. Dat blijkt absoluut niet waar te zijn. De leerlingen

van de openbare school denken over een reformatorische school dat de regels er ongelooflijk streng zijn en dat juist daardoor de leerlingen in het geheim de regels overtreden.

Ik citeer uit een artikel in de schoolkrant over dit bezoek dat een leerling van de reformatorische school schreef: 'Ik heb me erover verbaasd wat anderen wel niet dachten. Ik vraag me af of dat alleen komt door hun eigen invulling of toch ook wel door onze uitstraling. Ik was blij dat ik vooroordelen en stereotypen kon ontkrachten. Want later noemden ze ons toch best wel aardige en gewone mensen. In een gesprek met leerlingen van de openbare school bleek dat zij juist met veel levensvragen liepen en daarop van mij antwoord verwachtten. Ze begrepen mijn, in alle voorzichtigheid, geformuleerde Bijbels genormeerde antwoorden. Maar er was een wezenlijk verschil. De Bijbel is voor hen niet meer dan een boek met wijsheden dat je al dan niet kunt gebruiken.

Dat de Bijbel Gods Woord is waarin Hij tot mensen spreekt, is een notie die zij niet kennen. Dat dat ook consequenties heeft voor het totale handelen van de mens, ook in de praktijk van de samenleving, gaat er bij hen niet in. Daar is inderdaad geloof voor nodig.'

Toch hebben zij de dagopening vanuit Gods Woord gewaardeerd. 'Bij ons beginnen we gewoon direct met de les. Dat is toch maar kaal! Ik stelde voor dat ze aan de schoolleiding gaan vragen of een dagopening niet mogelijk was. Maar dat kan niet binnen deze school. Elke mening en elk geloof wordt gerespecteerd, maar in het schoolleven mag dat niet formeel naar voren komen.

Zo vertelde een meisje dat zij als christen - met haar ouders - bewust voor deze school had gekozen. Niet alleen omdat het onderwijs er als goed bekend staat, maar ook om persoonlijk te getuigen. Daar heb ik wel bewondering voor. Maar de vraag of het gemakkelijk was, moest ze toch met een duidelijk 'nee' beantwoorden.

We leven vanuit het gezaghebbende Woord van God. Toch? De vraag of het door de Heilige Geest werkelijk kracht heeft in ons leven, moeten we voor de Heere maar beantwoorden. Abram kende er in ieder geval wel iets van. Ook hoe je als christen in het leven behoort te staan. Door het geloof is hij gegaan, omdat God hem riep. Hij woonde als in een vreemd land in tenten, hoewel de belofte van het erfdeel er lag, maar hij verwachtte de stad die fundamenten heeft. Daar gaat zijn reis naar toe.

Dat tekent de positie van een christen in de wereld. Feitelijk leeft een christen in twee werelden. Letterlijk op aarde. Daar is hij door God geplaatst. Figuurlijk in de hemel bij God. En die lijn loopt door waar de lijn van de aarde ophoudt. Heeft hij dan nog wel een taak op de aarde als hij toch naar een beter vaderland reist? Ja, dat heeft hij zeker. Getuigen door leven in opoffering en liefde voor de naaste van de liefde van God? Ja. Je in een bastion terugtrekken? Nee. Assimileren en je vreemdelingschap opgeven? Nee, beslist niet. Door de wereld, waar nodig, je distantiëren van, participeren in, soms je stem laten horen tegen? Ja. Maar alles in het besef dat de reis naar het tweede vaderland loopt. Daar ligt het hart van een christen en dat is Christus.

Thomas a Kempis schrijft in zijn "Dei imitatio Christi" (De navolging van Christus): 'Gij hebt hier geen blijvende stad en zijt een vreemdeling en pelgrim, waar gij ook zijt en nooit zult gij rust hebben wanneer gij niet innig met Christus zijt verenigd.'

De gouden keten van het heil [4]

De vierde schakel: heiligmaking

In het Paleis Lieflijkheid ontvangt Christen een wapenrusting om staande te kunnen blijven in de geestelijke strijd.

We kijken opnieuw naar de gouden keten des heils. We hebben al gelet op verkiezing, roeping en rechtvaardigmaking. Ditmaal staan we stil bij de vierde schakel in deze wonderlijke ketting: heiligmaking.

ds. C. Sonneveld,
Krabbendijke

Gods kinderen zijn niet alleen verkoren tot de zaligheid en de heerlijkheid, maar ook tot een wandel in heiligheid. Ze zijn dus niet alleen voorbestemd om naar de hemel te gaan *na* dit leven, maar ook 'om het beeld van Christus gelijkvormig te worden' in dit leven. Paulus gebruikt deze tere uitdrukking in Romeinen 8:29. Heilig worden betekent dan ook niet dat een mens steeds rechtvaardiger wordt in eigen oog, maar dat hij enigszins gaat lijken op Christus. 'Leert van Mij, dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart' (Matth. 11:29). Is daarvan iets te zien in ons leven?

De ware heiligmaking vloeit voort uit de rechtvaardigmaking. Keer deze volgorde niet om! Gods kinderen doen geen goede werken om gered te worden; ze zijn gered om goede werken te doen. Overigens, een beginsel van heiligheid wordt reeds gevonden in het beginnende leven. In het uur der wedergeboorte verenigt Christus Zich immers met de uitverkoren zondaar door Zijn Geest. Door Hem ziet God die zondaar

dan ook aan als rechtvaardig. Beseft zo'n mens dat? Allerminst! Hij voelt nu juist de last van de zonde en de toorn van God. Hij dorst naar God en zoekt een weg ter ontkoming. Dat komt ten diepste voort uit de liefde. Het is meer dan werkheiligheid. Toch kan die mens nog zo wettisch bezig zijn. Hij moet aan een einde komen met zichzelf. Hij moet sterven aan Mozes om te huwen met Christus.

In het leven van Christen gebeurde dat bij de kruisheuvel. Daar vond hij behoud. Daar werden zijn zonden vergeven. Wat is de vrucht? Kinderlijke vreze (Ps. 130:4)! Geen wettische, maar evangelische heiligmaking! Heiligmaking gaat het best wanneer Gods kind op Christus mag zien en Zijn werk mag overdenken. Heiligmaking bestaat niet in het doen van allerlei dappere dingen voor de Heere, maar in het drukken van Zijn voetstappen (Joh. 13:12-17). Kortom, heiligmaking is het beoefenen van wat Johannes de Doper zei: 'Hij moet wassen, maar ik minder worden' (Joh. 3:30).

Paleis Lieflijkheid en IJdelheidskermis

In de "Christenreis" gebruikt Bunyan verschillende beelden om dit leven der heiligmaking tot uitdrukking te brengen. Twee voorbeelden daarvan. In het Paleis Lieflijkheid, gelegen op een schone heuvel, ontvangt Christen een wapenrusting om staande te kunnen blijven in de geestelijke strijd. Hij krijgt die uitrusting bij zijn vertrek uit het paleis, waar hij gesproken heeft met drie jonge vrouwen: Voorzichtigheid, Godsvrucht en Liefde. Zij brengen hem in de wapenkamer. Op deze wijze wordt de pelgrim toegerust voor de strijd die hem wacht. Gods Woord zegt: 'Doet aan de gehele wapenrusting Gods, opdat gij kunt staan tegen de listige omleidingen des duivels' (Ef. 6:11).

Wanneer later de weg van Christen en zijn medepelgrim Getrouw voert over de IJdelheidskermis, tonen zij daar geen enkele belangstelling voor de koopwaren op de markt. De beide pelgrims vallen trouwens op door hun uiterlijk. Ze zijn anders gekleed en spreken een andere taal. Kan dat ook van ons gezegd worden? De apostel schrijft: 'Wordt dezer wereld niet gelijkvormig, maar wordt veranderd door de vernieuwing uws gemoeds' (Rom. 12:2).

Reden tot beschaamdheid

We keren nog even terug naar het Paleis Lieflijkheid. Tijdens zijn afdaling naar het Dal der Verootmoediging glijdt Christen een paar keer uit. Hoe komt dat? Heimelelijk vertrouwd hij nog op zichzelf en zijn mooie wapenrusting. En nu liet de Heere hem voelen wat een mens is en blijft, ook na ontvangen genade. Wat een les! Beneden in het dal wordt Christen geconfronteerd met Apollyon. Het leidt bijna tot zijn ondergang. Eenmaal zou zijn vrouw door ditzelfde dal trekken met veel meer gemak en aangenaamheid voor zichzelf. Christen moest echter een les leren. 'Wie meent te staan, zie toe dat hij niet valle!' We mogen zelf de toepassing maken. Is er iets van die ware heiligheid in onze wandel op te merken of is onze "heiligheid" louter kunstmatig? Als we waarlijk de Heere Jezus mogen kennen, liefhebben en vertrouwen, dan zal het ook ons verlangen zijn Hem na te volgen. Dan is het onze bede: 'O Zoon, maak ons Uw beeld gelijk!' Is dat praktijk in uw en mijn leven? Wat een reden tot diepe schaamte is er, ook bij Gods kinderen! En toch, Hij blijft getrouw. Onbevattelijk!

(wordt vervolgd)

Vier eeuwen catechismusprediking [6]

Wanneer komt een catechismuspreek overeen met de Catechismus? Elke preek is een uitleg, gericht op de eigen tijd. Andere tijden brengen nieuwe vragen en ook nieuwe dwalingen met zich mee. Dat vraagt om een actuele uitleg van de Heidelberger, die, vanzelf, in het spoor van de bron moet blijven. Anders gaat het mis. Juist dat laatste vindt dr. W. Verboom ook van een aantal catechismusverklaringen.

ds. J.M.D. de Heer,
Middelburg

In de laatste artikelen plaatsten we kritische kanttekeningen bij de visie van Verboom, die we kunnen samenvatten als een verbondsmatige interpretatie van de Catechismus. Daarin belijdt het gelovige kind aan de hand van de catechismusvragen de inhoud van het geloof, waarbij we mogen vertrouwen dat de Heilige Geest al lerend deze vragen het kind eigen maakt. We merkten op dat zaken als de geestelijke doodstaat van het kind en de levendmaking zo niet of nauwelijks een plaats krijgen. Dr. Verboom leert geen veronderstelde wedergeboorte, maar zijn spreken komt wel heel dicht bij een verondersteld geloof. De noodzaak van een Goddelijk wonder in ons leven klinkt naar onze overtuiging onvoldoende door in zijn boek. Dat noemen we een niet gering punt, waarop we nog terugkomen.

Heidelberg

Scharnierpunt

Nu leggen we er de vinger bij dat rond het begrip "wedergeboorte" een scharnierpunt ligt in de kritiek van dr. Verboom op veel catechismusverklaringen. We herinneren ons immers dat hij een lijn ziet vanaf Voetius die naar zijn oordeel afwijkt van de Catechismus. Kort gezegd, de Catechismus kent volgens Verboom een verbondstheologie; Voetius en zijn nazaten, tot en met ds. G.H.Kersten toe, een wedergeboortetheologie. Legde de eerste theologie de nadruk op het geloof, nadien is het accent komen te liggen op de wedergeboorte. Wat Verboom betreft, ging het al in een vroeg stadium mis. Hij ziet het Puritanisme als een oorzaak van de afwijking van de reformatorische leer. Via Gisbertus Voetius is deze theologie in Nederland gezaghebbend geworden. Voetius gaf op zijn beurt een complete generatie predikanten in Nederland les aan de academie in Utrecht, waardoor hij een stempel heeft gezet op theologie en prediking in ons land. Wat Verboom betreft, moet dit stempel minstens worden gecorrigeerd.

Uit elkaar

Naar onze overtuiging heeft Verboom in zijn boek "Kostbaar & breekbaar" uit elkaar getrokken wat wezenlijk één is. Daarom zet hij onterecht twee lijnen in de catechismusprediking tegenover elkaar. Om dit uit te leggen moeten we iets schrijven over het onderscheid tussen wedergeboorte in engere zin en wedergeboorte in ruimere zin. Het eerste ziet op de levendmaking van de dode zondaar, het geven van een nieuw hart in de inwendige roeping. Dat is het begin van het nieuwe leven uit God, dat zich ontplooit in de hele weg van de waarachtige bekering, ofwel de wedergeboorte in ruimere zin. Het ene woord 'wedergeboorte' wordt dus zowel gebruikt voor het geheel van de bekeringsweg als voor het begin daarvan. Dat beide wedergeboorte heten, is misschien wel eens verwarrend, maar niet verwonderlijk en zeer juist! Het gaat uiteindelijk om het ene werk van Gods genade, verheerlijkt in een zondaar. Het begin van dat werk, de wedergeboorte (in engere zin), is onlosmakelijk verbonden aan de ontvouwing van dat werk in de wedergeboorte (in ruimere zin). Zonder begin uit God is er hoogstens een schijnbekering, zonder vruchten blijkt de boom niet te deugen.

Tot een voorbeeld

Tweede geboorte

We stemmen met Verboom in dat in de tijd van de Reformatie meer nadruk lag op de wedergeboorte in ruimere zin. Echter, het grotere accent dat in later tijd werd gelegd op de wedergeboorte in engere zin is geen *afwijking* van de Reformatie, zoals Verboom vindt, maar een nadere invulling van wat de Reformatie al voluit leerde. Ten volle beleden de reformatoren dat het begin van deze wedergeboorte een werk van God in het hart is. Zo merkt Calvijn in zijn commentaar op Johannes 1:13 op dat het geloof een vrucht is van de geestelijke wedergeboorte. In artikel 33 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis lezen we dat de wedergeborenen een leven hebben dat hun 'gegeven wordt in de tweede geboorte, dewelke geschiedt door het Woord des Evangelies, in de gemeenschap des lichaams van Christus'.

Hoe komt het dat het accent in later tijd meer kwam te liggen op de wedergeboorte in engere zin? Dat heeft zeker te maken met de ontwikkelingen in de kerk, met name de opkomst van de remonstrantse dwalingen. Hadden de reformatoren vooral te worstelen met de roomse leer en de leer van de wederdopers, een halve eeuw later lagen de fronten anders. Nieuwe fronten vragen om een nieuwe toepassing van hetzelfde Woord van God en dezelfde reformatorische theologie. En dat is dus geen versmalling of verarming.

(wordt vervolgd)

Vraag: Waarin bestaan de persoonlijke eigenschappen van de drie Personen in de Godheid?

Antwoord: De eigenschap van de Vader is dat Hij de Zoon heeft gegenereerd en van de Zoon dat Hij gegenereerd is van de Vader en de Heilige Geest dat Hij van alle eeuwigheid van de Vader en de Zoon uitgaat.

DE GROTE CATECHISMUS
VAN WESTMINSTER

Overgenomen uit 'Gewogen Woorden',
Thera Tanis-Baars/prof.dr. A. Baars, de Banier Uitgeverij

'Tot een voorbeeld dergenen, die in Hem geloven zullen ten eeuwige leven'. Zo schrijft Paulus in zijn eerste brief aan zijn jonge, onervaren broeder Timótheüs. Paulus heeft zorgen over de gemeenten. Met name over het feit hoe er geestelijk leiding gegeven wordt aan de zielen. Dat is van levensbelang voor de toekomst van de kerk, toen en nu. Deze zorg is in de loop van de (kerk)geschiedenis aldaar geheel terecht gebleken. Want wat is er van de kerk in Éfeze (Turkije) over? Het gaat om de verhouding tussen wet en Evangelie; tussen dat wat God eist en dat wat God werkt. Het gaat om de (geloofs)beleving van deze zaken. Door de inspiratie van de Heilige Geest mag en moet hij dan bovenstaande woorden aan Timótheüs schrijven: God heeft in en door mij een voorbeeld gesteld. Een voorbeeld tot bemoediging en ook tot toetsing. Tot bemoediging: let er eens op dat God mij als een eerste-rangs-zondaar (vers 15b en 16m) gered heeft. Met niemand heeft de Heere meer geduld gehad dan met mij. Onbevattelijk, dat de Heere 'al Zijn lankmoedigheid betoond' (vers 16m) heeft. Een hopelozere geval is niet denkbaar. Schep daar toch moed uit!

Maar nu de tweede bedoeling, om onszelf te toetsen aan Paulus' bekering: zijn bekering is namelijk uitdrukkelijk door de Heilige Geest bedoeld 'tot een voorbeeld', een schets, een grondpatroon, schrijft hij zelf. Er wordt zo gemakkelijk gezegd, dat we niet bekeerd hoeven te worden als Paulus: 'geen Paulusbekering, nee dan liever als Timótheüs'. Maar hier schrijft Paulus toch dat Timótheüs zich zal toetsen aan de bekering van Paulus en niet omgekeerd? (Deze toetsing kan Timótheüs trouwens goed doorstaan: (2) 'mijn oprechte zoon in het geloof'). We moeten bij de toetsing goed onderscheid maken tussen de **weg** van de bekering - die (heel) verschillend kan zijn - en het **wezen** van de bekering. Met dit laatste staat of valt de waarheid van de bekering. De oprechten vrezen zelfbedrog; de geveinsden vrezen zelfonderzoek. Wat is nu wezenlijk voor het patroon, de grondstructuur van de waarachtige bekering naar het voorbeeld van Paulus? Dan gaat het kortweg om de volgende grondlijnen:

1. Een zondaar wordt stilgezet en néérgeworpen.
2. In het licht van de hemel wordt gezien een vijand in plaats van een liefhebber van God te zijn.
3. We gaan God recht toeschrijven: de hand gaat op de mond.
4. We worden gedood door de wet: overal in doen en laten vinden we de dood.
5. Christus wordt geopenbáárd aan het hart: toen het Gode behaagde Zijn Zoon in mij te openbaren.
6. We leren het 'om niet' kennen van Gods vrije genade tot verlichting, verzoening en vernieuwing.

Dit lezen we in Paulus' brieven en leren we uit zijn leven. Nauwgezetter dan Paulus leven, lukt toch niet? Deugdzamer zijn als hij, is dat denkbaar? En toch God miskennen, zich misdragen en Jezus totaal niet nodig hebben. De Geest werkt langs onderscheiden wegen, afhankelijk van onder meer leeftijd, omstandigheden en omgeving. Maar wel langs deze vaste lijnen. Laat daar onder ons toch geen enkele onduidelijkheid over zijn! Innerlijk niet en ambtelijk niet. Heeft Immanuëls Geest dit ook zo in uw hart en leven gewerkt? Kunt u de toetsing aan het voorbeeld van Paulus doorstaan? Want Timótheüs is *wezenlijk* net zo bekeerd als Paulus.

v. A.

Strijders voor Allah

‘Allahoe akbar, Allah is groot’, zo luidt de strijdkreet van de moslimterroristen die de afgelopen weken in Europa alom vrees en ontzetting teweegbrachten. In de strijd tegen de ‘ongelovigen’ zijn ze bereid hun leven voor Allah op te offeren. Hij zal hen immers in het hiernamaals daarvoor rijk belonen. Ook elders in de wereld zaaien deze religieuze terroristen dood en verderf.

C.S.L. Janse,
Apeldoorn

Een diepgewortelde religieuze overtuiging kan mensen tot gruwelijke daden aanzetten. De satan verandert zich voor hen ‘in een engel des lichts’ (2 Kor. 11:14). Wat ten eerste kwaad en afschuwelijk is, wordt door hen juist goed genoemd en zonder aarzeling in praktijk gebracht. In het Oude Testament lezen we van de Molochdienst waarbij kindoffers werden gebracht. Paulus meende, door zijn farizeïsche godsdienst verblind, met het vervolgen van de christelijke gemeente, Gode een dienst te bewijzen (Gal. 1:13-14). Evenzo trad de roomse inquisitie meedogenloos op tegen de aanhangers van de Reformatie.

Zelfmoordacties

Seculiere dictators als Hitler, Lenin, Stalin en Mao hebben miljoenen slachtoffers gemaakt. Ook hun aanhangers waren op grote schaal tot allerlei gruwelijkheden bereid. Denk maar aan de jodenvervolging. Toch ging hun fanatisme niet zover dat ze massaal bereid waren tot zelfmoordacties. Zoiets afschuwelijks zal je eerder tegenkomen bij religieuze fanatici. Nu is het gelukkig niet zo dat zo ongeveer alle moslims bereid zijn hun leven te geven voor de jihad. Het gaat maar om een klein deel van hen. Maar dat zijn er meer dan genoeg om in allerlei landen dood en ver-

derf te zaaien. De huidige toestroom van moslimvluchtelingen naar West-Europa is dan ook niet zonder risico's. Het zou niet juist zijn en ook niet verstandig om alle moslims aansprakelijk te stellen voor hetgeen er in het Midden-Oosten, in Nigeria en recent in Parijs in de naam van Allah is gebeurd. Die aanpak bevordert alleen maar dat ze zich inderdaad met die terroristen gaan identificeren. Maar de islam is wel een harde godsdienst, die tal van aanknopingspunten biedt voor massaal en meedogenloos geweld. Overigens vallen de meeste slachtoffers van de islamitische terreurgroepen onder de moslims zelf. Voor de fundamentalisten van IS zijn de sjiïeten kettens en zijn veel soenitische moslims halve ongelovigen.

Angst en onzekerheid

De kracht van terreurgroepen is dat zij op het onverwachts toeslaan en dood en verderf zaaien. Die onzekerheid kan verlamdend werken op het openbare leven. En dat is juist hun bedoeling. Dat heeft vooral effect in een maatschappij als de onze, die gewend is aan hoge veiligheidsstandaarden en meende allerlei risico's te hebben uitgebannen. Terreuraacties zoals in Parijs maken opnieuw duidelijk hoe broos ons leven is. Meer dan honderd mensen op het onver-

wachts in de eeuwigheid. Dat roept ons toe: Memento mori, gedenk te sterven! En wat in Parijs gebeurde, kan evenzo elders plaats vinden. In Amsterdam of Rotterdam of waar dan ook.

Wellicht dat voor deze moslimfundamentalisten het Parijse uitgaansleven gold als het summum van westerse verdorvenheid. Daar kan men zich nog iets bij voorstellen ook. In theater Bataclan, waar de meeste doden vielen, werd bezongen dat men de duivel wilde kussen. Hoe vreselijk! De Franse maatschappij is bij uitstek libertair en seculier. Voor godsdienst is in het openbare leven geen plaats. Maar het valt helaas niet te ontkennen dat ook Amsterdam een reputatie heeft opgebouwd van een stad waar ten aanzien van seks en drugs heel veel kan en mag.

Een gerust en stil leven

Als in een land de openbare orde en veiligheid in hoge mate gegarandeerd zijn, is dat van wezenlijke betekenis voor het zich welbevinden van mensen. De Bijbel spreekt van ‘een gerust en stil leven’. De overheid heeft tot taak daarvoor te zorgen. Daarom moet ook voorbede voor de overheid worden gedaan. Máár daar wordt wel iets aan toegevoegd. Het gaat om een gerust en stil leven, ‘in alle godzaligheid en eerbaarheid’ (1 Tim. 2:1-2). Daar is het in onze maatschappij helaas ver vandaan. Zijn daarom ook niet Gods oordelen te vrezen?

We weten niet of we de komende maanden opnieuw opgeschrikt zullen worden door nieuwe terreuraacties. Laten we overigens wel bedenken dat het aantal slachtoffers van de aanslagen in Parijs in het niet valt bij de tienduizenden en honderdduizenden doden die inmiddels gevallen zijn in landen als Nigeria, Afghanistan, Syrië en Irak.

In Europa is het risico om bij een verkeersongeval om te komen altijd nog veel en veel groter dan het risico om te overlijden door een terreuraanslag. Een mens moet altijd bewaard worden. Maar ‘die in de schuilplaats des Allerhoogsten is gezeten, die zal vernachten in de schaduw des Altmachtigen’ (Ps. 91:1).

Mensen die anderen bewust onder druk zetten, hebben doorgaans niet in de gaten hoeveel leed ze veroorzaken.

Manipulatie

G. van Veldhuisen,
Waarde
K.J. Nipius,
Ooltgensplaat

Binnen de Particuliere Synode Zuid (Zeeland en Goeree-Overflakkee) is Stichting Hulpverlening (aan psychisch zieken) actief. Aan het woord zijn de pastoraal werker en een bestuurslid.

Wat is manipulatie? Mensen passen dit bewust en onbewust toe. Is dat erg? En zo ja, waartoe kan het leiden? En hoe hiermee om te gaan?

Huilend kind

De jongste loopt hard huilend door de kamer. Het kind schopt tegen de bank. 'Ik wil naar o-o-o-pa!' Boos optreden van moeder helpt niet. Het kind blijft hard krijsen. Liefdevol in de armen nemen, helpt ook al niet. Moeder begint radeloos te worden.

Ieder mens heeft persoonlijke grenzen. Als een onbekende naar hele intieme onderwerpen vraagt, zul je dat als ongepast ervaren. De onbekende gaat daarmee over jouw grens. Als het echter je beste vriendin is, ben je mogelijk zelfs beledigd als zij niet naar intieme onderwerpen zou vragen. Juist het uitwisselen van deze zaken geeft een hechte relatie. In de situatie van wederzijds vertrouwen ervaren we een andere persoonlijke grens. De beleving van onze persoonlijke grens is dus afhankelijk van de mate waarin er vertrouwen in elkaar is.

Juist het uitwisselen van intieme zaken geeft een hechte relatie.

Als iemand jouw persoonlijke grens niet respecteert en ook je signalen niet opvolgt, leidt dat voor jou tot persoonlijk ongemak. Je persoonlijkheid komt daarmee onder druk te staan. Je durft mogelijk steeds minder jezelf te zijn en steeds minder van jezelf te laten zien. Het kan zover komen dat je jezelf ook in vertrouwde situaties afsluit. Je komt in een sociaal isolement terecht en wordt eenzaam. Als dit langdurig is en voortgaat, kan dit leiden tot opname en daarmee behoort het tot het aandachtsgebied van onze Stichting.

Je komt in een sociaal isolement terecht. Je wordt eenzaam.

Gemanipuleerd worden

We bezien het eerst vanuit de persoon die gemanipuleerd wordt. Als je geen veilige thuissituatie hebt, als gezins- of familieleden langdurig jouw grenzen overschrijden, kan dat tot beschadiging leiden. De schade kan zeer groot zijn. De wonden zijn diep en het vertrouwen om je open te stellen, gaat steeds meer ontbreken. En zou je toch proberen om je open te stellen, dan zul

je contact met anderen snel als te intens en te heftig ervaren. De meest logische reactie is om je dan weer af te sluiten. Het is een situatie waarin professionele hulp onmisbaar nodig is. Een veilige situatie is nodig om te herstellen, een veilige situatie met liefdevolle en begripvolle mensen.

Bewust manipuleren

Mensen die anderen bewust onder druk zetten, hebben doorgaans niet in de gaten hoeveel schade en leed ze veroorzaken. Dat is heel triest. Vaak ontbreekt het deze mensen aan invoelingsvermogen. Ze gaan maar door. Vaak zijn deze mensen zelf hermetisch afgesloten voor gevoelens van zichzelf en van anderen. Als dit uw omgeving is, zorg dan voor bescherming en voor regelmatige adempauzes. Een bescherming kan zijn om tegen uzelf te zeggen: 'Hij (of zij) heeft gewoon niet door wat het met mij doet.'

Onbewust manipuleren

Veel mensen manipuleren onbewust. Ze hebben het zelf niet in de gaten. Ze draven door met het aangeven van hun mening. Ze willen eigenlijk altijd hun gelijk halen. Ze willen bevestiging horen en vinden het moeilijk om sorry te zeggen. Ze willen hun stempel drukken. Mogelijk dat deze mensen toch te bereiken zijn, als er krachtig en feitelijk wordt aangegeven dat ze onbewust jouw grenzen overschrijden. Ook een kind kan onbewust manipuleren door afwisselend te huilen, te lachen, te schreeuwen of weg te lopen. Wees dan consequent, rustig en duidelijk in wat je verwacht.

Mogelijk dat deze mensen toch te bereiken zijn.

Pastoraal

Wordt u gemanipuleerd? Wordt over u heengelopen? Worden uw persoonlijke grenzen overschreden? Wat kan dat een grote strijd zijn, zeker als dat dagelijks voorkomt. Misschien heeft u geprobeerd om staande te blijven en om van u af te bijten. Misschien lukt het nauwelijks meer en bent u zeer vermoeid.

Zoek professionele hulp. Dat kan enige verlichting geven. En vergeet vooral niet dat we God mogen bidden om Zijn ontferming en om kracht. De Heere kan zelfs deze weg gebruiken om u bij Hém te brengen, tot eeuwig heil en zegen. Ambtsdragers, probeer uw gemeentelieden liefdevol en luisterend bij te staan. Bid samen om levenskracht, levensmoed en vooral levensgenade.

Sabbatsrust op zondag [17]

We zagen hoe belangrijk het is een goede voorbereiding en een goede nabetrachting op de zondagse erediensten te houden. Nu wil ik enkele praktische zaken rond de eredienst aanstippen.

ds. W.A. Zondag,
Woerden

Het eerste onderwerp betreft het vervoer. Hoe gaan wij ter kerke? Mag daarbij gebruik worden gemaakt van een vervoermiddel (op wielen)? Eerder constateerden we dat onze oudvaders op zichzelf geen bezwaren hadden tegen het gebruik van een voertuig om een lange afstand te kunnen overbruggen. Voetius wees zijn hoorders erop dat zij bij voorkeur lopend naar de kerk dienden te gaan. Als dat niet mogelijk was, per koets en bij gebrek aan een koets per trekschuit. Deze activiteiten zijn volgens Voetius vanwege het doel (de samenkomst) geoorloofd: 'omdat daarin vooral het heiligen van de sabbatdag bestaat en ons uitdrukkelijk bevolen wordt om dit niet te verzuimen'. Zo lezen we in Hebreëën 10: 'En laat ons onze onderlinge bijeenkomst niet nalaten, gelijk sommigen de gewoonte hebben, maar elkander vermanen'. Niet al Gods kinderen dachten en denken over het gebruik maken van een vervoermiddel hetzelfde. Bij de keuze voor een bepaald vervoermiddel laat de ons bekende ds. G. van Reenen (in "De Heidelbergse Catechismus", deel 2, blz. 186) ruimte voor het persoonlijke geweten: 'Vraag maar eens: of eigenaars van een auto, op den

dag des Heeren met hun wagen naar de kerk mogen gaan, of wielrijders op den dag des Heeren op hun rijwiel naar Gods huis mogen gaan – *als zij het niet beloopt kunnen?* De eene lieve godzalige broeder antwoordt: Neen, volstrekt niet! De andere lieve en niet minder godzalige broeder antwoordt: wel zeker moogt ge dat. De eene broeder vertelde mij, dat hij op zijn rijwiel vaak biddende naar Gods huis ging en er wel dankende en psalmzingend op terug reed. De andere broeder zat zoo veroordeeld op zijn rijwiel op den dag des Heeren, zoo dat hij het stuur kwijtraakte en viel!

Het erkennen van enige vrijheid in het maken van persoonlijke afwegingen neemt de noodzaak niet weg om - voor onszelf en voor de kinderen - grenzen aan het gebruik van een vervoermiddel te stellen. Als een kind vraagt 'Waarom wel op een gewone fiets maar niet op een opvallende racefiets naar de kerk?' mag het antwoord (eenvoudig) luiden dat het goed is onderscheid te maken tussen de zondag en de andere dagen van de week. Zo'n grens wordt ook duidelijk getrokken door ds. Van Reenen die het gebruik maken van 'publieke voertuigen' (tram, trein,

bus) veroordeelt: 'Ik zou zeggen: het is ongeoorloofd dat er publieke voertuigen op den dag des Heeren rijden, maar dan is het ook niet geoorloofd om er gebruik van te maken'.

Met het voorgaande wil ik beslist geen pleidooi gaan voeren voor het massaal ter kerke gaan met de auto. De dichter van Psalm 122 zingt: 'Ik verblijd mij in degenen die tot mij zeggen: Wij zullen in het huis des HEEREN gaan'. Wat merk je weinig van deze blijdschap als de kerkgangers in een rij auto's achter elkaar rijden. Buitenkerkelijke mensen zullen niet tegen elkaar zeggen: 'Hé, zie je dat, die gaan (alweer) naar de kerk'. En zich mogelijk alleen maar ergeren aan verkeersopstoppingen en parkeergedrag...?

Als we met z'n allen de auto als vervoermiddel kiezen, blijven we op zondag onzichtbaar voor onze burens, voor onze plaatsgenoten, voor de wereld. Dat is niet goed. De wereld mag door onze zichtbare kerkgang worden onderwezen op het gegeven dat de zondag de dag des Heeren is. Ook de wereld wordt immers opgeroepen om de Heere te dienen: 'Juicht den HEERE, gij ganse aarde, roept uit van vreugde en zingt vrolijk en psalmzingt' (Ps. 98:4). Ja maar, we kunnen dan ook worden nagewezen en worden bespot... Als dat zo is, doet u belijdenis: 'Dit is Gods dag en op deze dag wil ik mij stellen in de weg van de middelen en u en jij zouden dat ook moeten doen'. En is dat ook iets van het lijden dat de Heere Zijn kerk heeft beloofd? 'In de wereld zult gij verdrukking hebben'. Dat is zelfs een belofte... Belijden is lijden!

Als we met z'n allen de auto als vervoermiddel kiezen, blijven we op zondag onzichtbaar voor onze burens.

En dan kan het wandelen naar de kerk nog van een heel praktische kant worden gezien. Het is echt niet zo verkeerd voor onze kinderen als ze een flinke wandeling naar de kerk maken als afwisseling op het stilzitten in de kerk. Bovendien doen zich mogelijkheden voor om lopend naar de kerk te mediteren, de preek (met elkaar) te overdenken. Misschien wel zachtjes zingend: 'Hoe zoet zijn mij Uw redenen geweest! Geen honig kon 't gehemelt' beter smaken'.

(slot)

Het merg van het Evangelie [8]

J.H. Madern,
Bergambacht

Het verbond der genade bespreekt Fisher in hoofdstuk 2 van "The Marrow". Hij verklaart eerst Gods eeuwig voornemen, vervolgens de belofte en de vervulling van de belofte.

Na de behandeling van de 'wet der werken' (werkverbond) vraagt Antinomista: 'Ik verzoek u, mijnheer, om door te gaan met ons te helpen de rechte kennis te ontvangen van de wet des geloofs'.

Evangelista antwoordt: 'De wet des geloofs is hetzelfde als het verbond der genade of het Evangelie'. Thomas Boston wijst hierbij op Romeinen 1:16: 'Want het is een kracht Gods tot zaligheid een iegelijk die gelooft'. Het zaligmakend geloof is hét 'instrument' waardoor Gods genade in Christus ontvangen wordt in de ziel van de zondaar (HC, Zondag 7; NGB art. 22). Het geloof sluit de werken der wet uit en daarmee staat het genadeverbond tegenover het werkverbond. Zie Romeinen 4.

Gods eeuwig voornemen

Het genadeverbond is gesloten in Gods eeuwige raad. Wat ging eraan vooraf? Evangelista legt het uit in de vorm van een 'gesprek' tussen Gods eigenschappen. De Goddelijke rechtvaardigheid eist: 'Daarom eis Ik dat de mens, die zichzelf bedorven heeft door zijn ongehoorzaamheid, zich herstellen zal door een eeuwige gehoorzaamheid daartegenover te stellen'. Maar Gods goedertierenheid pleitte voor gunst en deed een beroep op Gods goedheid: 'Laat toch gunst en ontferming bewezen worden aan de mens'. Hoe moesten nu Gods eigenschappen zonder tegenstrijdigheid verheerlijkt worden? Evangelista: 'Hierom werd de Goddelijke Wijsheid een Scheidsrechter Die een weg uitvond om deze tegenstrijdige eisen met elkaar te verzoenen'. Fisher citeert hier Calvijn. Er moest voldoening aan Gods rechtvaardigheid worden gevonden en de menselijke natuur moest worden hersteld. 'Dit nu kon niemand anders doen dan Jezus Christus', aldus Evangelista.

Adam en Christus

We vinden deze verbondssleer in vraag en antwoord 31 van de Grote Catechismus van Westminster (1643-1649): 'Met wie werd het verbond van genade opgericht? Het verbond van genade werd met Christus als de tweede Adam opgericht en in Hem met al de uitverkorenen als Zijn nageslacht'.

Evangelista spreekt vervolgens over Adam en Christus. 'Want gelijk zij allen in Adam sterven, also zullen zij ook in Christus allen levend gemaakt worden. (...) De eerste mens is uit de aarde, aards; de tweede Mens is de Heere uit den hemel' (1 Kor. 15:22 en 47). De neonomianen (Baxter) ontkennen een genadeverbond dat opgericht is met Christus als Verbondshoofd en in Hem met de uitverkorenen. Zij stelden volgens Alexander Comrie in zijn Brief over de rechtvaardigmaking dat 'God door Christus' verdiensten weer in staat was om met een ieder, hoofd voor hoofd, in het Evangelie

een verbond op te richten, waarin Hij van de volmaakte eisen der Wet afstand deed, alleen maar vordert de geringe voorwaarde van geloof en bekering, als voorafgaande dingen, als een noodzakelijke volstreckte voorwaarde, eer Hij ons in het bezit stellen kan van een enige weldaad die Christus verworven heeft'.

Daarom wilden de neonomianen ook niet weten van een werkverbond met Adam. Zij wilden niet buigen voor Gods soevereine en rechtvaardige toerekening van een verbondshoofd aan degenen die hij vertegenwoordigde. Want daarin doet God alles en telt de mens niet mee. Zij wilden vasthouden aan een vorm van samenwerking van de mens met God en daarom plaatsden zij de verbondssluiting met een zondaar in de tijd. Comrie heeft in zijn preek over Zondag 6 de verbondssleer verklaard vanuit de eeuwigheid. Hij volgde de lijn van de Westminster en Boston.

Van Gods beloften en vervulling

Dit genadeverbond heeft God vanaf de moederbelofte in Genesis 3:15 in het Evangelie geopenbaard en 'door de heilige patriarchen en profeten laten verkondigen, en door de offeranden en andere ceremoniën der Wet laten voorbeelden' (HC, Zondag 6). Het betrof het Oude Testament dat Fisher uitgebreid en onderwijzend uitlegt. En al die tijd was 'de Kerk in haar minderjarigheid onder de wet', merkt Boston op naar aanleiding van Galaten 4:1-3. In de volheid des tijds kwam het Verbondshoofd 'onder de wet' om Zijn volk daarvan te verlossen.

Fisher verklaart die geestelijke vereniging tussen Christus en Zijn uitverkorenen heel leerzaam. Hij vergelijkt het geestelijke huwelijk tussen Christus en Zijn bruid met een aards huwelijk. In een huwelijk is gemeenschap van goederen. De Kerk ontvangt Christus en Zijn weldaden en Christus neemt de schuld van Zijn Kerk over. Diepe gedachte! Comrie leert in de "Eigenschappen" dat deze geestelijke huwelijksvereniging plaatsvindt in de wedergeboorte en tot troost wordt ontvangen in de oefeningen van het geloof.

(wordt vervolgd)

N.a.v. "Het merg van het Evangelie; met aantekeningen van Thomas Boston", Edward Fisher, uitg. Brevier, Kampen, ISBN 978 949 158 3667, 428 blz.; € 39,90.

IN MEMORIAM MEVROUW J. HARINCK-SNOEP (81)

'k Heb lang den HEER' in mijnen druk verwacht, en Hij heeft Zich tot mij geneigd'. Deze woorden uit de berijming van Psalm 40 zijn de achterliggende dagen en weken dikwijls in onze gedachten geweest aan het ziek- en sterfbed van onze geliefde moeder. Ook zij moest door veel verdrukking ingaan. Geduldig en hopen heeft zij de Heere verwacht en Hij wilde komen om haar tot Zich te nemen. In de vroege morgen van vrijdag 27 november heeft de Heere haar thuisgehaald in de leeftijd van 81 jaar.

Vader en wij als kinderen wisten dat moeders sterven komen zou. Meer dan acht jaar leed zij aan de ziekte van Kahler. Intensief waren de behandelingen die zij onderging. Onder Gods zegen hebben de middelen vele jaren een remmende werking gehad. Maar het was ook zwaar en beproevend voor onze moeder. Op een tere manier sprak zij in al haar druk van de genade en trouwe hulp van de Heere. Het was haar gebed om de grote Kruisdrager te volgen, te zien op Christus en Zijn verdiensten. In de Goese-tijd, onder de prediking van wijlen ds. A.F. Honkoop, is de Heere Jezus haar dierbaar geworden. Met de nood van haar ziel vond zij onder die prediking een rijke Christus als een arme zondares. Zo ver mijn gedachten teruggaan heb ik niet alleen de herinnering aan veel moederliefde en zorgzaamheid maar ook aan een moeder die dichtbij de Heere leefde en soms ook zo

jaloersmakend vervuld kon zijn van Gods opzoekende liefde en blijvende trouw.

In al haar zwakheid was het tot het laatste toe haar bidden en smeken om door Christus gedragen te worden. Zijn kruisarmen hebben haar ook gedragen door de diepe wateren van de dood en haar gebracht in de eeuwige zaligheid.

Vanaf 1962 stond zij vader in de pastorie in alles terzijde. Met de gaven die de Heere haar schonk was zij vader in zijn ambt tot steun. In de gemeenten die vader diende, van Utrecht tot en met het emeritaat in Terneuzen en daarna in Kortgene, zal men herinnering hebben aan haar betrokken meeleven in vreugde en verdriet. Mijn ouders waren vele jaren door de band van het huwelijk op een zeer hechte manier aan elkaar verbonden. Veel lief en leed hebben zij samen gedeeld. Deze nauwe band is nu verbroken.

Wat zal het stil worden en zijn in het hart en huis van onze geliefde vader. Ook voor ons als kinderen, klein- en achterkleinkinderen moet het nog werkelijkheid worden dat de plaats van moeder en oma leeg is.

Onze onvergetelijke moeder laat het getuigenis achter dat het goed en noodzakelijk is om de Heere te zoeken, onze zonden te belijden, achter Christus en Zijn bloed verberging te vinden. Dan zal het in leven en sterven vrede zijn.

ds. W. Harinck, Moerkapelle

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

BEROEPEN

Te Barendrecht:

ds. A.T. Huijser te Sliedrecht;

Te Bodegraven: ds. B. Labee te Veenendaal;

Te Clifton (VS):

ds. E.C. Adams te Corsica, South Dakota (VS);

Te Oostkapelle:

ds. G.W.S. Mulder te Zoetermeer;

Te Ridderkerk-Slikkerveer:

ds. B. Labee te Veenendaal;

Te Scherpenisse:

ds. J.M.D. de Heer te Middelburg-Centrum;

Te Westkapelle:

ds. C. van Krimpen te Yerseke;

Te Wolphaartsdijk:

ds. C.A. van Dieren te Rijssen-Noord;

Te Zwijndrecht:

ds. J.M.D. de Heer te Middelburg-Centrum.

BEDANKT

Voor Meeuwen i.c.m. Sprang-Capelle:

ds. G. Hoogerland te Stolwijk;

Voor Oud-Beijerland:

ds. C. Hogchem te Genemuiden;

Voor Sunnyside (VS):

ds. H. Hofman te Dordrecht.

ZIEKTE DS. P. BLOK

Ons kwam vorige week ter ore dat ds. P. Blok tweemaal in het ziekenhuis is opgenomen geweest vanwege een longontsteking. Gelukkig mag hij nu weer thuis zijn. Er zullen veel gedachten door hem zijn heengegaan. Ook nu mocht hij ervaren dat de Heere een Helper is. Met Hem is hij nooit beschaamd uitgekomen. Nog steeds, op 95-jarige leeftijd, mag hij werk verrichten in Gods Koninkrijk. We hopen dat onze broeder nog enige

krachten terug mag krijgen. De verzuchting van de dichter van Psalm 39 wensen we hem van harte toe: 'En nu, wat verwacht ik, o Heere? Mijn hoop, die is op U'.

Ds. C. Neele

OPROEP AAN KERKENRADEN

Met klem willen we de kerkenraden opnieuw oproepen berichten over zorgen bij (emeritus) predikanten en predikantsweduwen door te geven aan ds. C. Neele. Deze kunnen dan vermeld worden in De Saambinder. Ook kan er dan meeleven zijn uit onze gemeenten. Graag uw medewerking!

De redactie

MUTATIE KERKELIJK JAARBOEK 2015

Pag. 374, **gemeente UDDEL**.

Scriba kerk en scriba diaconie is nu:

K. Hop, Noord Riezenweg 36, 3888 LT Uddel, tel. (0577) 401221, e-mail: khop@kliksafe.nl

Berichten

ZANGAVONDEN

Alblasserdam

Kerstzangavond (met samenzang) op zaterdag 12 december, aanvang: 19.30 uur, in de kerk van de Geref. Gemeente te Alblasserdam, Plantageweg 172, m.m.v. gemengd koor Hammaäloth, meisjeskoor Hammaäloth & kinderkoor Jong Hammaäloth en enkele musici. Collecte voor zending, evangelisatie en kerkbouw.

Amsterdam

"Kerstzangavond in de Jordaan", georganiseerd door evangelisatiepost "Bij Simon de Looier" te Amsterdam, op woensdag 16 december, aanvang: 19.30, sluiting: 21.00 uur. Locatie: Noorderkerk, Noordermarkt 48, aldaar. M.m.v. het Urker mannenkoor Hallelujah i.s.m. Willemijn, sopraan. Appelwoord door evangelist J. Krijgsman. Collecte voor het evangelisatiewerk!

Barneveld

Kerstzangavond op zaterdag 19 december, aanvang: 19.30 uur, in de Oude Kerk te Beekbergen, m.m.v. mannenkoor Jubilate Deo uit Apeldoorn en verschillende instrumentalisten. Meditatie door ds. W.A. Zondag.

Gorinchem

Kerstzangavond op woensdag 23 december, aanvang: 19.30 uur, in de Grote kerk van Gorinchem, m.m.v. de bovenstemgroepen Hardinxveld-Giessendam en Waddinxveen en organist André Nieuwkoop. Leiding: ds J. van Rijswijk. De kerk wordt verwarmd.

Klaaswaal

Koor- en samenzangavond op zaterdag 12 december, aanvang: 19.30 uur, in de Rehobothkerk te Klaaswaal, Havenweg 9, m.m.v. Dirksland mannenkoor en het Seba-meisjeskoor. Leiding en meditatie: ds. G.J. van Aalst.

Krabbendijke

Adventszangavond op zaterdag 12 december, aanvang 19.30 uur, in de kerk van de Geref. Gemeente te Krabbendijke, m.m.v. mannenkoor Jeduthun, jeugdkoor Mattithja en gemengd koor Sursum Corda uit Krabbendijke. Leiding: ouderling H.J. de Bat.

Yerseke

Kerstzangavond op zaterdag 12 december, aanvang 19.30 uur, in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Yerseke, m.m.v. jeugdkoor David, gemengd koor Yerseke, man-

nenkoor Ethan en organist: Pieter Heykoop. Leiding: ds. C. van Krimpen.

KERSTBIJEENKOMSTEN

Barendrecht

Op zaterdag 12 december wordt er in de kerk van de Geref. Gemeente te Barendrecht, Ploegwei 1, een kerstbijeenkomst van de club Samuël gehouden. Ds G.J. van Aalst hoopt een kerstverhaal te vertellen. De clubleden zeggen teksten op en zingen enkele psalmverzen. Ook wordt er een muzikale bijdrage geleverd door een muziekgroepje o.l.v. mevr. A. van den Dool-Blaak. Aanvang 14.30 uur.

's-Gravenpolder

De oudervereniging Helpende Handen, afd. De Bevelanden, nodigt u uit om de kerstbijeenkomst bij te wonen op zaterdag 12 december in de Elimkerk, Langeweg 61 te 's-Gravenpolder. Aanvang 14.30 uur. Opening en Bijbelverhaal door ds. C.J. Meeuse. Er is er een crèche aanwezig. Deze bijeenkomst wordt georganiseerd voor mensen met een verstandelijke beperking. Ook familieleden en belangstellenden zijn hartelijk welkom.

Kerkdiensten

ZONDAG 6 DECEMBER 2015

Aagtekerke 14.30 uur ds. S.W. Janse en 19.00 uur ds. G.J. Baan; Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; Aalst 14.30 uur ds. J. Schipper; Amsterdam-Noord 15.30 uur ds. W.A. Zondag; Apeldoorn 18.00 uur ds. A.P. Baaijens; Arnhem 19.00 uur ds. B. Labee; Barendrecht 10.00 uur ds. M. Golverdingen en 19.00 uur ds. W. Silfhout; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. D. de Wit; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur stud. W. Mouw; Benthuizen 9.30 (H.D.) en 18.00 uur ds. H.A. van Zetten; Berkenwoude 10.00 uur ds. J.

Driessen en 19.15 uur ds. M. Joosse; Bodegraven 10.00 uur ds. J.J. Tanis en 18.30 uur ds. R. Kattenberg; Borssele 9.30 (H.A.) en 14.00 en 18.00 uur ds. G. Bredeweg; Boskoop 16.30 uur ds. J.J. Tanis; Brakel 15.00 uur ds. A.T. Huijser; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 (H.A.) en 16.30 uur ds. W. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. A. Moerkerken en 19.00 uur ds. C. van Ruitenburg; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Delft 10.00 uur ds. H. Paul en 15.30 uur ds. W. Harinck; Deventer 15.00 uur ds. J. van Laar; Doetinchem 9.30 en

“

DE WEG NAAR DE HEMEL MAG MOEILIJK ZIJN, MAAR OP DE WEG STAAT MET CHRISTUS' BLOED GESCHREVEN DAT HIJ IN DE WERELD KWAM OM ZONDAREN ZALIG TE MAKEN.

JOHN BUNYAN

15.00 uur ds. A.P. Baaijens; Dordrecht 10.00 en 16.30 uur ds. H. Hofman; Ede 9.30 uur ds. M.J. van Gelder en 15.00 uur ds. F. Mulder; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. P. Melis; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur stud. M.T. Al-Chalabi; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. C.J. Meeuse; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. G. Clements; Goudswaard 10.00 en 18.00 uur stud. J.B. Huisman; 's-Gravenhage 16.30 uur ds. A.B. van der Heiden; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. S.W. Janse; 's-Gravenzande 9.30 uur ds. B. van der Heiden en 16.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Groningen 10.00 en 16.00 uur ds. J.B. Zippro; Hardinxveld-Giessendam 9.30 (H.D.) en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. M. Joosse; Herkingen 14.30 uur stud. J. de Kok; Hilversum 16.00 uur ds. P. Mulder; Hoedekenskerke 14.00 uur ds. C. van Krimpen; Hoofddorp 16.00 uur ds. J.J. van Ekeveld; Hoogeveen 19.00 uur ds. J.B. Zippro; Hoogvliet 15.30 uur stud. J.B. Huisman; Houten 10.00 en 17.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Kampen 9.30 uur ds. J. IJsselstein; Katwijk aan Zee 10.00 en 17.00 uur ds. C. Hogchem; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Kortgene 14.30 uur ds. C.J. Meeuse; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur ds. C. Sonneveld; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. C. van Ruitenburch; Leerdam 10.00 en 18.00 uur ds. J. Schipper; Leiderdorp 10.00 uur ds. W.A. Zondag en 16.30 uur ds. J. Driessen; Lelystad 19.00 uur ds. J. IJsselstein; Marknesse 9.30 (H.A.) en 15.30 uur ds. P.G. Heijkamp; Meeuwen 14.30 uur ds. E. Bakker; Meliskerke 9.30 (H.A.) en 14.30 uur ds. G.J.N. Moens; Melissant 15.00 uur ds. J. van Belzen; Middelburg-Centrum 18.30 uur ds. G.J.N. Moens; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. S. Maljaars; Mijdrecht 19.00 uur ds. W. Visscher; Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Nieuw-Beijerland 9.30 uur ds. A. Vermeij; Nieuwdorp 9.30 en 18.30 uur ds. A.J. de Waard; Nieuwer ter Aa 10.00 uur ds. J.J. van Ekeveld en 19.00 uur ds. J.S. van der Net; Nieuwerkerk 15.00 uur ds. P.D. den Haan; Nieuwe-Tonge 19.15 uur ds. H. Hofman; Nijkerk 14.30 uur ds. A. Verschuure; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur (H.D.) ds. A. Schot; Oostburg 18.00 uur ds. R.A.M. Visser; Oosterland 10.00 en 18.30 uur ds. J. van Belzen; Oostkapelle 15.30 uur ds. A.J. de Waard; Oostvoorne 18.00 uur ds. H. Brons; Opeusden (in Ger. Gem. in Ned.) 12.00 (H.D.) en 19.00 uur ds. G.M. de Leeuw; Opperdoes 10.00 en 16.00 uur stud. E.J. Boudewijn; Oud-Beijerland 19.00 uur ds. L. Blok; Ouddorp 9.30 en 18.30 uur stud. J. de Kok; Poederloijen 14.30 uur ds. M. Karens; Poortugaal 9.30 uur ds. C. Neele en 15.00 uur ds. W.J. Karels; Poortvliet 14.30 uur ds. C. Sonneveld; Puttershoek 16.30 uur (H.D.) ds. B. van der Heiden; Rhenen 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. G. Pater; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 uur ds. A.J. Gunst en 15.30 uur ds. H. Brons; Rijssen-Noord 14.30 uur stud. W. Mouw; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. J. van Laar; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. A. Schreuder; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 uur ds. J.S.

van der Net en 16.00 uur ds. R. Kattenberg; Rotterdam-Centrum 10.00 en 16.00 uur ds. J.W. Verweij; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 uur ds. J. Mijnders; Rotterdam-Zuidwijk 17.00 uur ds. M. Golverdingen; Scherpenisse 14.30 uur ds. S. Maljaars; Scherpenzeel 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. A. Verschuure; Scheveningen 15.15 uur ds. H.A. van Zetten; Sliedrecht 9.30 en 18.00 uur ds. A.T. Huijser; Soest 9.30 (H.A.) en 15.00 uur ds. W. Visscher; Spijkenisse 10.00 uur ds. H. Brons en 19.00 uur ds. G. Clements; Sprang-Capelle 15.00 uur ds. J. van Rijswijk; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. G. Hoogerland; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. R.A.M. Visser; Terwolde - De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. K. Boeder; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. P.D. den Haan; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. P. Mulder; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; Utrecht 10.00 en 16.30 uur ds. L. Terlouw; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. E. Bakker; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur (H.D.) ds. B. Labee; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. G.J. Baan; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. D.W. Tuinier; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. M. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. H. van der Heiden; Werkendam 10.00 (H.D.) en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 9.30, 14.00 en 18.30 uur stud. M.H. Schot; Westzaan 10.00 uur ds. G. Heijkamp en 19.00 uur stud. E.J. Boudewijn; Wierden 15.00 uur ds. A. Schreuder; Woerden 18.30 uur ds. W.A. Zondag; Wolphaartsdijk 18.00 uur ds. A.J. Gunst; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 9.30 uur ds. A.B. van der Heiden en 16.30 uur ds. M.J. van Gelder; Zwolle 19.00 uur ds. A. Schot.

DINSDAG 8 DECEMBER 2015

Brakel 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Drachten 19.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Lisse 19.45 uur ds. G.J.N. Moens; Oosterland 19.30 uur ds. J. van Belzen; Rilland-Bath 19.30 uur ds. G. Bredeweg.

WOENSDAG 9 DECEMBER 2015

Aalburg 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Aalst 19.30 uur ds. E. Bakker; Alphen a/d Rijn 19.30 uur ds. A.J. Gunst; Amersfoort 19.30 uur ds. W. Visscher; Borsselo 19.30 uur ds. G. Bredeweg; Goudswaard 19.30 uur ds. L. Blok; Herkingen 19.30 uur ds. J. Schipper; Hilversum 19.45 uur ds. B. van der Heiden; Hoofddorp 19.45 uur ds. F. Mulder; Mijdrecht 19.30 uur ds. G. Hoogerland; Nunspeet 19.30 uur ds. A. Schot; Oosterend 19.00 uur ds. K. Boeder; Puttershoek 19.30 uur ds. J.W. Verweij; Rijssen-Zuid 19.30 uur ds. A. Schreuder; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. J. van Belzen; Spijkenisse 19.45 uur ds. G.M. de Leeuw; Uddel 19.30 uur ds. D. de Wit; Veenendaal 19.30 uur ds. B. Labee.

DONDERDAG 10 DECEMBER 2015

Barneveld-Centrum 14.00 uur (huw.bev.) ds. D. de Wit; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 19.45 uur ds. W. Silfhout; Dordrecht 19.45 uur ds. H. Hofman; Houten 19.45 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Kampen 19.30 uur ds. J. IJsselstein; Naaldwijk 19.45 uur ds. W. Visscher; Nieuwer ter Aa 19.45

uur ds. G. van Manen; Nisse 19.30 uur ds. G. Bredeweg; Oud-Beijerland 19.30 uur ds. C. Sonneveld; Ridderkerk-Slikkerveer 19.30 uur ds. A. Schot; Scherpenisse 19.30 uur ds. A.T. Huijser; Tricht-Geldermalsen 19.30 uur ds. P. Mulder; Veenendaal 14.00 uur (huw.bev.) ds. B. Labee; Waarde 19.30 uur ds. D.W. Tuinier; Westzaan 19.30 uur ds. A. Verschuure.

VRIJDAG 11 DECEMBER 2015

Barneveld-Centrum 13.00 uur (huw.bev.) ds. D. de Wit; Benthuizen 16.00 uur (huw.bev.) ds. H.A. van Zetten.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 6 DECEMBER 2015

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alkmaar) 10.00 en 16.30 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 l) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 uur evang. S. de Visser; 12.00 uur (Bijbeluur) evang. S. de Visser en 16.00 uur ds. J. IJsselstein; Merksem (Jaak de Boeckstraat 21-23, Merksem) 10.00 en 17.00 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

Speciale Selectie
Kostuums & Schoenen
HALVE PRIJS
Klein Kleding Sliedrecht

kina
begrafenisverzorging

D.W. Schipper
010-458 31 12
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Vrijstaande woning met grote schuur.

De Dijk 22/22a **Achterberg (RHENEN)**.
Perceel 1350 m². Zeer geschikt voor
DUBBELE BEWONING.

Inhoud: 1100 m³, bouwjaar: 1994,
keurig onderhouden, 13 kamers,
3 badkamers, vraagprijs: € 549.000,-
k.k., info: (0488) 44 35 11 of

www.karens.nl

Advertenties

Neigt uw oor, en komt tot Mij, hoort en uw ziel zal leven; want Ik zal met u een eeuwig verbond maken, en u geven de gewisse weldadigheden van David.

Jesaja 55 vers 3

Met een verlangend uitzien naar de eeuwige zaligheid en vertrouwend op haar Heere en Zaligmaker Jezus Christus, is na een lang ziekbed in de Heere ontslapen, mijn lieve vrouw, onze biddende en zorgzame moeder en oma

Jannetje Harinck-Snoep

echtgenote van Cornelis Harinck,

Biezelingse, 22 september 1934

Kapelle, 27 november 2015

Kapelle: C. Harinck

Moerkapelle: Wouter en Cocky Harinck-Theunisse

Kapelle: Helen van Wijngaarden-Harinck

Oostkapelle: Rinus en Marlies Harinck-Dekker

Kapelle: Cees en Suzanne Harinck-Jacobse

Groot-Ammers: Corine en Richard van Luttkhuizen-Harinck
Klein-en-achterkleinkinderen

Bergstraat 25, 4421 EP Kapelle

De begrafenis heeft plaats gehad op dinsdag 1 december 2015 op de algemene begraafplaats te Kapelle.

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Utrecht deelt met droefheid mee dat zij het bericht heeft ontvangen, dat is overleden mevrouw

J. Harinck-Snoep

echtgenote van onze oud-predikant ds. C. Harinck

in de leeftijd van 81 jaar.

In dankbaarheid denken wij aan de liefdevolle wijze waarop zij als predikantsvrouw haar man en onze gemeente mocht dienen gedurende de jaren 1962 tot en met 1971. De Heere trooste broeder ds. C. Harinck, de kinderen, klein- en achterkleinkinderen in hun verdriet.

Namens de kerkenraad en gemeente
van de Gereformeerde Gemeente te Utrecht, ds. L. Terlouw, preses
H.J. Nijsink, scriba

Cedrah Wonen, zorg en diensten vanuit een reformatische levensovertuiging

**Kiezen voor kwalitatief
hoogwaardige ouderenzorg**

Ontdek welke
zorg wij bieden
op cedrah.nl

Cedrah gaat uit van de Gereformeerde Gemeenten in Zeeland en Zuid-Holland en de Christelijke Gereformeerde Kerken in Rotterdam en omgeving.

Meer informatie? Bel naar 0118 67 66 00,
mail naar zip-info@cedrah.nl of ga naar cedrah.nl.

Cedrah
Wonen - Zorg - Diensten

Kerst cd!

**Kerst met het
Noorder-
mannenkoor**

Bestellen?

www.bestelmuziek.nl

telefonisch kan ook: 0341-745 238

Te koop in Vlaardingen:

goed onderhouden 4-kamermaisonette dichtbij kerk, school en winkels.

Vraagprijs 114.900 euro

Voor meer informatie 06-50463607.

Praktijk den Uijl

biedt hulp vanuit een Bijbelse visie aan kinderen, jongeren en volwassenen bij o.a.:

- Verlies- en rouwverwerking
- Seksueel misbruik en seksverslaving
- Opvoedingsvragen en opvoedingsondersteuning
- Laag zelfbeeld en faalangst
- Problemen binnen huwelijk, gezin en/of relatie
- Weinig zelfvertrouwen
- Arbeidsproblemen en burn-out
- Vragen rondom persoonlijkheid en gedrag
- Talent en hoogbegaafd
- Andere problemen waar u mee 'zit' en over wilt spreken

Veelal worden de gesprekken (gedeeltelijk) vergoed vanuit de aanvullende verzekering. Informeer hiervoor bij uw zorgverzekeraar.

**Praktijk
den Uijl**
psychosociale hulpverlening
& contextuele therapie

Wormerhoek 14M
2905 TX Capelle a/d IJssel
010 - 7 411 411
06 43 85 85 08
info@praktijkdenuijl.nl

Gespreklocaties in Capelle a/d IJssel, Barneveld en Yerseke

www.praktijkdenuijl.nl

WAT WEET HET DUITSE VOLK VAN DE ENIGE TROOST?

Hun eigen Heidelbergse zijn ze veelal kwijt! Helpt u ons hem weer terug te brengen?

Zie onze website www.svvhd.org voor informatie of bel 0345-58 08 10. Giften NL35 ABNA 0548 9879 20.

Ready for the next step?

Come teach in Canada!

Multiple vacancies for 2016-2017 school year!

Calvin
Christian
School
Coalhurst, Alberta

For more information contact
the principal Marc Slingerland:

☎ 001-403-381-3030

✉ marc.slingerland@ccschool.ca

Kijk op lesgevenincanada.nl voor de info!

Enkele dagen er tussenuit? Naar de Pfalz! Twee ruime vakantiewoningen beschikbaar in de overweldigende natuur van het Nordpfalzerbergland. Meer informatie: fam. Moussault, op www.beth-etham.de of onder tel.nr. 0049-6385-92 555 77 (Nederlandstalig)

De Verrassing
Bungalowpark

Welkom terug op ons park!

Al 60 jaar verrassend op Texel!

www.deverrassing.nl | 0222 31 89 06

VAN STAVEREN
Begravenisverzorging

Sumatrastraat 11 ~ 2405 EM Alphen aan den Rijn

Dag en nacht bereikbaar, in elke regio

(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begravenissen

Koeling in uw Kerk(gebouw)

Voor elk probleem? Bel AKTIE

Tel: 010-4517471

CO2 metingen

Advies en installatieburo

Voor een vrijblijvende offerte

aktie@kliksafe.nl

HUDSON TAYLOR
Stichting Bijbelse Hulpverlening China

Zonder u staat Yuan alleen

De kerk in China groeit. De Hudson Taylor Stichting ondersteunt met:

- Onderwijs
- Lectuur
- Toerusting
- Diaconaat

www.hudsonstaylor.nl

Help mee. Steun ons!
NL56 RABO 0347 3760 29

VOOR IEDERE DAG...

NIEUW

BIJ HET GEOPENDE WOORD 2016

Een bijbels dagboek geschreven door diverse predikanten uit de Gereformeerde Gemeenten. Alle scribenten behandelen per maand een afgerond onderwerp zoals: De bloedvloeiende vrouw, Noach, Samuël, de geloofshelden en de zendingsreizen van Paulus.

Achterin het boek zijn aparte bijdragen voor de feestdagen opgenomen.

De stukjes zijn kort en er is een duidelijk lettertype gebruikt.

Geb. 378 blz.

Aan dit dagboek werkten mee:

ds. G. Beens, ds. P. Blok, ds. G. Bredeweg, ds. K. Boeder, ds. J.J. van Eckveld, ds. J.M.D. de Heer, ds. G. Hoogerland, ds. W.J. Karels, ds. M. Karens, ds. C. Neele en ds. J.W. Verweij.

Ook zijn er bijdragen opgenomen van wijlen

ds. M. Heerschap en wijlen ds. G. Schipaanboord.

Uitgeverij Boekhandel

Gebr. Koster

Nairacstraat 17, 3771 AW Barneveld
Tel. (0342) 41 69 86

www.gebrkoster.nl

Ja, China heeft het Brood des Levens broodnodig

Maar, vergeet ook de kinderen niet!

De kinderbijbel van Joh. Vreugdenhil

Voor € 7,50 geeft u ze een kinderbijbel

Stort uw gift op:
NL 02 INGB 0000 320 666
t.n.v. Stichting China
Hartelijk dank.

Stichting China
Veenendaal

Postbus 1150 | 3900 BD Veenendaal

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING
G. WEGENAAR

Tel.: (0318) 526641

Bgg.: (06) 53638114

24 uur per dag bereikbaar

Buurtlaan West 26
3905 JR Veenendaal

Wij verzorgen uitsluitend begravenissen
www.wegenaar.nl

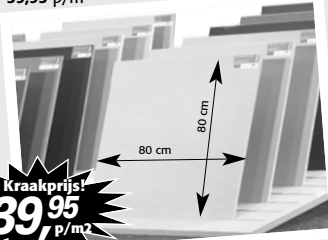
Waarom Paul Roescher?

Wij geven u twaalf redenen!

4

Meer dan 40 jaar ervaring!

Tegel: enorm formaat / kleine prijs! 80x80
cm, verkrijgbaar in vijf kleuren. Van 89,95 voor
39,95 p/m²

Kraakprijs!
39,95
p/m²

PAUL ROESCHER
KEUKEN • BAD • VLOER • HAARD

Totaal 17500 m² in Rijssen en Apeldoorn
Tel. 0548 530 350 www.paulroescher.nl

Een boeiende combinatie van les- en leidinggeven!

Op onze reformatorische basisschool in Gouda ontstaat in verband met een management-structuurwijziging een vacature voor een:

Leerkracht / teamleider bovenbouw (fulltime)

Functie-inhoud

De teamleider die wij zoeken...

- geeft mede leiding aan de verdere ontwikkeling van de school;
- werkt de schoolbrede beleidsdoelstellingen uit in eigen bouw;
- is een ervaren groepsleerkracht;
- geeft dagelijks leiding aan de betreffende bouw;
- neemt deel aan het periodiek managementteamoverleg;
- legt verantwoording af over de bouwresultaten aan de directeur;
- begeleidt nieuwe teamleden in de bouw;
- zit de bouwvergaderingen voor;
- doet klassenbezoeken en voert functionerings- en beoordelingsgesprekken;
- adviseert over de benoeming van teamleden;
- is mede verantwoordelijk voor de portefeuilles Arbo, ICT, enz.

Profiel

De te benoemen collega ...

- is in leer en leven nauw verbonden met de identiteit van de school;
- heeft twee ambulante dagen naast de groep om het teamleiderschap gestalte te geven;
- is bereid zich na te scholen op het gebied van leiding geven;
- is gemotiveerd om een gemeenschappelijke visie te creëren en uit te dragen;
- kan open en invoelend communiceren;
- vindt samenwerking een basisvoorwaarde om ontwikkelingen op school te stimuleren en gestalte te geven.

Wij bieden u...

- het werken met een betrokken team in een fijne sfeer;
- salariering overeenkomstig de functie.

Geven bovenstaande functie-inhoud en profiel uw ambitie weer?

Stuur dan uw sollicitatie met CV naar de secretaris van het bestuur, de heer P.F.J. Verweij, p/a Steijnpad 1, 2805 JE Gouda.

Een assessment maakt deel uit van de selectieprocedure.

Vanwege langdurige ziekte per direct ook een
vacature in groep 8 (4 dagen per week). Kijk op www.gjvn.nl.

Graaf Jan van Nassauschool

Steijnpad 1 - 2805 JE Gouda - Tel. 0182-512 691

CD zendingsverhalen, € 7,50

t.b.v. Fam. Noordhoek, Papua NG.

Voorproefje? Info via

www.tfcnoordhoek.nl

WINTER SALE
bij Klein Kleding
Sliedrecht - Zierikzee
www.KleinKleding.nl

Om Sions Wil

LEESTIP JONGEREN!

Ook voor jongeren

€9,95

Leerstuk of stuk leer?

Wat zeggen de Dordtse Leerregels jou?

Een oud stuk leer is vaak taai, moeilijk te buigen en hard. Zo lijken de Dordtse Leerregels misschien wel voor je: moeilijke woorden, niet goed te begrijpen. Een oud stuk leer? Nee, toch niet! Dit boekje wil je helpen de Dordtse Leerregels beter te begrijpen. En je zult zien: ze hebben betekenis, ook voor vandaag! Geschikt voor persoonlijk gebruik, jeugdvereniging of huisgodsdienst.

D. Rosbergen

ISBN: 978-94-91586-47-7

UITGEVERIJ OM SIONS WIL | ALBLASSERDAM | T. 078 - 693 00 83 | WWW.OMSIONSWIL.NL

Voor Verantwoorde Boeken!
www.derooboeken.nl
078-6124081

WILVORST
Ambtskostuums
Klein Kleding Sliedrecht

Psychologenpraktijk
Brouwer

- Onderzoek
- Advies
- Begeleiding
- Behandeling

Hulpverlening aan kinderen, jongeren en volwassenen

Bij o.a.: ADHD · angst · burn-out · depressie · faalangst · fobie · gedragsproblemen · identiteitsproblemen · lichamelijke spanningsklachten · negatief zelfbeeld · onzekerheid · opvoedingsproblemen · paniek · piekeren · PDD-NOS · relatieproblemen · slaapproblemen · somberheid · spanning · stress · syndroom van Asperger.

Voor verdere informatie en aanmelding:

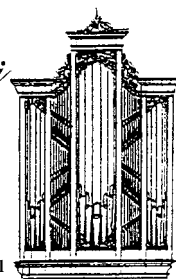
T 0180 - 42 69 55

E info@psychbrouwer.nl

I www.psychbrouwer.nl

Vestigingen in Ridderkerk, Barneveld en Meteren

Orgelmakerij
Boogaard

Gravenstraat 4
7461 TN RIJSSEN
Telefoon 0548-521637

www.orgelmakerijboogaard.nl

Nieuwbouw | Restauratie- Stem- en onderhoudswerk

Draagt u het jeugdwerk een

Warm hart

toe? **Word donateur!**

Het hart is van levensbelang, ook voor het werk van de Jeugdbond. Niet alleen omdat we met hartelijke betrokkenheid voor jongeren werken. We proberen met het Woord van God het hart van de jongeren zelf te bereiken.

Voor dat werk hebben we uw steun nodig. Word donateur voor € 15 of meer per jaar en ontvang gratis één van deze CD's. Bent u al donateur? Dan krijgt u van ons een CD als u uw jaarlijkse bijdrage met € 10 of meer verhoogt. Hartelijk bedankt!

Vul het formulier in op jbgg.nl/steun-ons

verbindt jongeren

Gereformeerde Gemeenten

Tegels... als geen ander

Ook bij Kroon
TEGELOUTLET
veel keuze, vanaf
€ 3,95 / m²

Vloertegels en wandtegels
Meer dan duizend soorten
Vakkundig advies en gelegd
Vloerverwarming
Altijd scherpe prijzen

KROON
VLOEREN IN STEEN

Energieweg 8c, Meerkerk | tel. 0183-354225 | www.kroonvloereninsteen.nl

**Stijlvolle rouwjurkjes
petra-kinderrouwleding.nl**

**www.hoeksteenboekhandel.nl
Woerden T: 0348-421933**

*Een mooie dag
...verdient
de aandacht!*

Bij den Engelsman & van Driel
ga je stralend
de deur uit

Maak een afspraak
zodat privacy is gegarandeerd

den Engelsman & van Driel

Voorstraat 15 - Sint-Annaland - Tel. (0166) 65 24 90
maandag gesloten, vrijdagavond koopavond

www.denengelsmanenvandriel.nl

de
**Laatste
Eer.**

Sprang-Capelle

Voor een stijl- en
respectvolle begrafenis

Wij verzorgen Begrafenissen
in de gehele regio en Het Land
van Heusden en Altena

We zijn dag en nacht
bereikbaar op: **0416 - 27 53 42**

Vrijblijvend kennismaken?
0416 - 27 97 96

www.laatste-eer.com

Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ
Horssen bv

Dorpsstraat 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 - info@van-horssen.com
www.van-horssen.com

Het juiste adres voor:
Bijbels, Theologische boeken, Leesboeken
voor jong en oud, Voordeelboeken,
Tweedehands, CD's en bladmuziek.

HARKES
Begravenissen

Dokter Hamburgerlaan 59
2771 JR Boskoop

www.harkesbegravenissen.nl

Wij verzorgen alleen begravenissen

0172 - 21 21 22

Colofon

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de
Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofredacteur: ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie

ds. G.J. van Aalst,
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteurs: ds. B. Labee, ds. C. Neele

Meditaties

ds. C. Neele,
Egge 28, 3171 DE Poortugaal,
tel. 010-5017707
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131,
2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd:

Uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór
de datum van verschijning van De Saam-
binder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan

Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan

Drukkerij Verloop,
postbus 33, 2950 AA Alblasterdam

tel. 078-6912899, fax 078-6919536
e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk
donderdag vóór de week van
verschijning aangeleverd te zijn.
Rouwadvertenties uiterlijk
maandagmorgen 9 uur.

Advertenties € 1,15 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v.

De Saambinder-abonnementen te
Woerden.

Abonnementenprijzen (bij vooruitbetaling):

voor Nederland: € 13,00 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 26,- per jaar + extra portokosten.
Canada \$ 115,-; USA \$ 115,-.

Correspondentieadres Noord-Amerika

Mr. A.M. Berman, P.O. Box 20188,
St. Catharines, ON L2M 7W7, Canada
e-mail: purlin@sympatico.ca

De redactie aanvaardt geen enkele aan-
sprakelijkheid betreffende de inhoud van
de advertenties en de (recensies van de)
aangekondigde boeken.

Ds. Labee over:

Was de schuldbelijdenis van Achan niet oprecht genoeg?

In Gods Woord lezen we: 'Die zijn overtredingen bedekt, zal niet voorspoedig zijn; maar die ze bekend en laat, zal barmhartigheid verkrijgen' (Spreuken 28:13). Was de belijdenis van Achan niet oprecht genoeg om vergeven te worden?

Achans zonde

De HEERE heeft Zijn volk Israël uit Egypte geleid, door de woestijn gevoerd en in Kanaän gebracht. De eerste stad, Jericho, ontvangt het verbondsvolk - zonder wapengekletter - als uit Gods hand. Alles wat er aan waarde gevonden wordt, is voor de Heere en Zijn dienst. Als iemand toch iets zal meenemen, brengt hij Israël onder de ban. Maar Achan kan het niet laten om toch iets te stelen. Hij zag, kreeg lust en nam een sierlijk overkleed, wat zilver en goud. Wellicht hebben zijn huisgenoten hem geholpen met het verbergen van deze schatten in het midden van hun tent. Wat is deze Achan een beeld van al Adams nakomelingen. Achan meent dat de zonde wel verborgen zal blijven. Gaan wij in zijn voetspoor?

Achans belijdenis

Als gevolg van Achans zonde, volgt een vreselijke nederlaag bij het stadje Ai. Het volk moet vluchten, 36 soldaten sneuvelen en Jozua en de oudsten vallen op hun aangezicht op aarde. Als Jozua zijn smeekgebed uitstort voor de ark des Heeren,

klinken de geladen woorden van de hemel: 'Ik zal voortaan niet meer met ulieden zijn, tenzij dat gij de ban uit het midden van ulieden verdelgt' (Jozua 7:12b). Het volk moet zich die avond reinigen en de volgende morgen zal de Heere de schuldige aanwijzen die verbrand moet worden. Gods verbond is verbroken en de overtreder is schuldig aan het bloed van de gesneuvelden. Hoe zal Achan die avond zijn gaan slapen? En hoe zal hij de volgende morgen zijn opgestaan? Achan, zie je dan nog niet dat jij schuldig bent? Kom, buig je neer voor de Heere en belijd je zonden voor Jozua. Maar nee, Achan blijft stil. Tot het lot valt op deze overtreder. Dan dringt Jozua aan om het openbaar te erkennen: 'Mijn zoon, geef toch de HEERE, de God Israëls, de eer en doe voor Hem belijdenis; en geef mij toch te kennen wat gij gedaan hebt, verberg het voor mij niet' (Jozua 7:19b). Voor het tijdelijk leven kon Jozua geen hoop hebben, want de Heere had bevolen om de schuldige te verbannen. Maar bewogen als een vader van het volk Israël eiste hij dat Achan God de eer zou geven, die hij Hem ontroofd had. Dan klinkt die afgedwongen belijdenis: 'Voorwaar, ik heb tegen de HEERE, de God Israëls, gezondigd en heb alzo en alzo gedaan' (vers 20).

Achans straf

De buit wordt gehaald en met Achan en alles wat hij heeft, gevoerd naar het dal van Achor. Daar wordt het vonnis voltrokken: God houdt de schuldige geenszins onschuldig. Hij laat niet met Zijn alwetendheid spotten. Zijn toorn is niet eerder gestild eer het recht zijn loop heeft gehad. Terugkomend op de vraag nog dit: Achans belijdenis kwam te laat! Zou ons hart niet moeten beven? Zijn wij al zondaar voor de Alwetende geworden? En toen dit rechtsgeding volbracht was, werd ditzelfde dal van Achor tot een deur der hoop. Toen kwam er verwachting dat het volk Israël toch Kanaän nog zou beërven. 'Gelijk de gelovigen in de vallei des kruises, door de genade van de Heere Christus, een beginsel des eeuwigen levens en een open deur hebben van de levende hoop van het volkomen bezit der eeuwige heerlijkheid' (kant. 38b op Hoséa 2).

VRAAG?

Heb jij/hebt u ook een vraag? Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van 'De Saambinder' kun jij/kunt u mailen naar b.labee@kliksafe.nl of opsturen naar Kerkewijk 115a, 3904 JA VEENENDAAL. Er volgt -zo mogelijk- altijd een reactie.

Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor al onze lezers, volgt publicatie in een nummer van 'De Saambinder'. Graag wel wat geduld.